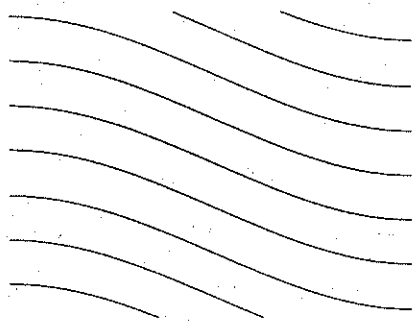

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

NOVIČKE

SEPTEMBER 1999/9

▲ **DOMAČE NOVIČKE** ● Uvajanje prenovljenih programov tujih jezikov za odrasle ● Projekt *Funkcionalno opismenjevanje Romov na Madžarskem* se izteka ● Projektno učenje za mlajše odrasle (PUM) ● Beremo z Manco Košir ● Tehnično poročilo o izpeljavi nacionalne raziskave pismenosti ▲ **S POTI** ● Študijski obisk Danske ▲ **OČI KRITIKE** ● Spet kriza slovenskega izobraževanja odraslih? (3.) ▲ **KOTIČEK JE VAŠ** ● Center za informiranje in poklicno svetovanje ● Učna pomoč brezposelnim osebam ● Nov program višješolskega strokovnega izobraževanja za poslovne sekretarje ● Postali smo mojstri poslovnega komuniciranja ● Na DOBI ima samostojno učenje že tradicijo ● Regionalno srečanje seniorskih piscev severovzhodne Slovenije in Celjskega ▲ **PONUJAMO/PONUJAJO VAM** ● Učinkovita komunikacija z nevrolingvističnim programiranjem (NLP) ● Razvijanje pozitivnega samovrednotenja mladostnikov ▲ **OBVESTILA** ▲ **POSVETI, KONFERENCE** ▲ **NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS**

Izdajatelj: Andragoški center Slovenije

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo zboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

- Uporabniki in naročniki Novičk so lahko posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljskih organizacijah).
- Z vsebinsko zasnovo predvidevamo, da bomo v Novičkah objavljali tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:
 - opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
 - razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
 - sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
 - podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
 - sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
 - novosti v upravljanju in zakonodaji;
 - statistične podatke;
 - mnenja, stališča in predloge;
 - podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
 - podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
 - prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
 - novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.
- V Novičkah bomo objavljali kratke, jedrnat, objektivne in nepristranske informacije.
- Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.
- Uporabniki prejemajo Novičke brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.
- Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS.
Odgovorni osebi: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, vodja Informacijskega središča, in mag. Maja Korošak, urednica.
- Novičke tiska Tiskarna Štok.
- Prelom: Iztok Kham.
- Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, telefon: 061 1842 560, faks: 061 445 881, internet: www.acs-saec.si, el. naslov: maja.korosak@acs-saec.si
- Novičke lahko preberete tudi na internetu: www.acs-saec.si/publikacije/novicke_slo.htm

Uvajanje prenovljenih programov tujih jezikov za odrasle

Verjetno je informacija o tem, da sta Strokovni svet za izobraževanje odraslih in minister za šolstvo in šport potrdila prenovljene programe angleščine, nemščine, italijanščine in francoščine za odrasle, že dosegla vse tiste, ki se ukvarjate s tem področjem. Odredba o sprejemu teh izobraževalnih programov in o smeri strokovne izobrazbe učiteljev, ki jih poučujejo, je izšla v Uradnem listu RS 23. julija 1999. Vse tiste organizacije, ki so vpisane v razvid izobraževalnih organizacij za izvajanje teh programov pri Ministrstvu za šolstvo in šport, so dobile z ministrstva tudi posebno okrožnico, v kateri so pojasnjene temeljne obveznosti, ki jih zahteva uvajanje prenovljenih programov. Za tiste, ki pa bi se želeli na novo vpisati v razvid za poučevanje teh programov, se postopek ne spreminja, le pridobiti si morajo nove programe in si ogledati pogoje, ki so določeni za njihovo izvajanje.

Nekoliko se je zapletlo le pri dostopnosti prenovljenih programov. Izšli bodo v posebni publikaciji, ki jo bo izdalo Ministrstvo za šolstvo in šport. Predvideno je bilo, da bodo natisnjeni že poleti, vendar je prišlo do tehničnih težav, zaradi česar se je izid zavlekel. Programi pa so že dostopni tudi na spletni strani ACS www.acs-saec.si/programoteka. Vsem, ki ste že vpisani v razvid izobraževalnih organizacij, bo Ministrstvo za šolstvo in šport posredovalo po en brezplačen izvod tiskane publikacije, drugi pa jo boste pri njih lahko naročili.

Da bi bila seznanjenost učiteljev z novimi programi čim boljša in da bi bila nekatera najnovejša spoznanja o poučevanju tujih jezikov dostopna čim več učiteljem, bodo v organizaciji Andragoškega centra Slovenije oktobra in novembra potekali izobraževalni seminarji.

Zamislili smo si jih kot enodnevne (osemurne) delavnice, na katerih se bodo udeleženci na kratko seznanili z vsebino in strukturo novih jezikovnih programov. To priložnost pa smo izrabili tudi za to, da smo k sodelovanju povabili nekatere strokovnjake za poučevanje tujih jezikov z ljubljanske Filozofske fakultete. Ti bodo udeležence izobraževanja seznanili oziroma vpeljali v nekatere novejšje didaktično-metodične prijeme in metode, ki se uveljavljajo pri poučevanju tujih jezikov. Sodelovanje sta nam že potrdila doc. dr. Janez Skela ter dr. Nanika Muster Čenčur. Ker je v Sloveniji po podatkih Ministrstva za šolstvo in šport kar 79 izobraževalnih organizacij, ki so verificirane za poučevanje tujih jezikov za odrasle, bodo izobraževalni seminarji potekali v več skupinah. Za izobraževalne organizacije iz širšega ljubljanskega območja in Gorenjske bodo organizirani na Andragoškem centru Slovenije, za druga območja v Sloveniji pa še iščemo primerne prostore in organizacije, kjer bi lahko

izpeljali izobraževanje. Natančen raspored bo znan v prihodnjih dneh. Verjamemo, da bo odziv izobraževalnih organizacij velik, še posebej pa se poleg strokovnih delavcev veselimo predvsem učiteljev, ki bodo z odraslimi delali po novih, upamo bolj kakovostnih izobraževalnih programih.

Sonja Klemenčič, Metka Svetina, ACS

Projekt Funkcionalno opismenjevanje Romov na Madžarskem se izteka

Bralce Novičk smo že obveščali o sodelovanju Andragoškega centra Slovenije v mednarodnem razvojnem projektu *Temeljno izobraževanje kot pot v socialno integracijo*. Začel se je sredi preteklega leta, uradno pa se bodo aktivnosti za projekt končale decembra letos. Osrednji cilj je razvoj programa temeljnega izobraževanja (funkcionalnega opismenjevanja) in razvoj programa za integracijo v trg delovne sile za brezposelne in funkcionalno nepismene odrasle Rome ter eksperimentalna izpeljava teh programov na Madžarskem.*

Projektne dejavnosti so zelo razvejene, partnerske države pa si vloge v projektu delijo takole: danski partnerji so koordinatorji in nosilci dela, v katerem razvijajo programe za trg delovne sile in usposabljaajo kadre za izvajanje teh programov. Zveza visokih ljudskih šol na Madžarskem (HFHSS) je v celoti odgovorna za pripravo in izpeljavo eksperimentalnih programov opismenjevanja in programov za trg delovne sile, za pripravo gradiv za udeležence, učitelje in za svetovalce za trg dela. Poleg naštetih pa v sklopu projekta potekajo številne druge dejavnosti, ki so namenjene predvsem ozaveščanju madžarske javnosti o socialnih in izobraževalnih problemih Romov in krepitvi sodelovanja med HFHSS in številnimi drugimi nevladnimi romskimi organizacijami v romskih skupnostih za razvojne projekte, ki bodo omogočali družbeno in ekonomsko integracijo ciljne skupine. Andragoški center svetuje pri pripravi programa za opismenjevanje odraslih Romov in pri pripravi gradiv, neposredno pa smo zadržani za usposabljanje prve skupine učiteljev in piscev gradiv.

V prispevku so predstavljene posamezne dejavnosti, ki so jih v sklopu projekta izpeljale tri sodelujoče države, ocena projekta in načrti za širitev projekta v nova okolja.

Izpeljava projekta

V letošnjem letu je bilo delo za projekt najbolj živahno; na Madžarskem je od januarja do marca potekalo usposabljanje učiteljev v programih opismenjevanja in usposabljanje svetovalcev za trg dela, priprava gradiv, aprila in junija pa so bili izpeljani eksperimentalni programi opismenjevanja in usposabljanja za trg dela za Rome. Sodelavci ACS so v sodelovanju z madžarskimi partnerji usposobili skupino 15 učiteljev za programe opismenjevanja na dveh

* Projekt je financiran iz programa Evropske zveze Phare-Lien, vodi ga Danska sindikalna izobraževalna organizacija AOF, sodelujeta Madžarska zveza ljudskih visokih šol (HFHSS), kjer večina dejavnosti tudi poteka, in Andragoški center Slovenije.

štiridnevni pedagoških delavnicah. Cilj usposabljanja je bil posredovati učiteljem naše izkušnje pri izvajanju programov UŽU in jih usposobiti za dvojno nalogo: za poučevanje manj izobraženih odraslih in za izobraževanje drugih učiteljev v programih opismenjevanja. Usposabljanje je obsegalo naslednje teme: pismenost odraslih, kako se odrasli učijo, predstavitve socialnega in ekonomskega položaja Romov na Madžarskem, viri učenja in projektno učenje in primeri dobre prakse opismenjevanja Romov v Sloveniji ter mininastop. Delavnice so vodile Sabina Jelenc, Natalija Žalec in Zdenka Boltauzer, ciljno skupino pa so predstavili madžarski partnerji. Usposabljanja za učitelje so se udeležili tudi štirje madžarski avtorji gradiv, ki pa so imeli še dodatno usposabljanje o temeljnih načelih oblikovanja učnih gradiv za odrasle, ki ga je pripravila in vodila Irena Benedik. Avtorji so pripravili tri temeljna gradiva, in sicer berilo in učbenik za udeležence in priročnik za učitelje, ki so jih učitelji kasneje uporabljali v eksperimentalnih izvedbah programa opismenjevanja.

Danska sindikalna organizacija je skupaj z madžarskimi partnerji sodelovala pri usposabljanju skupine devetih svetovalcev za trg dela, za katere so pripravili tri delavnice. Danski partnerji so jim na osnovi svojih izkušenj svetovali glede vsebine in izpeljave programa, ki usposablja brezposelne Rome za dejavno iskanje dela ali zaposlitve. Pripravili pa so tudi enotedenski študijski obisk na Danskem za devet svetovalcev za trg dela, katerega namen je bil seznaniti se z izobraževalnimi in drugimi ukrepi in programi na Danskem, ki so namenjeni marginalnim skupinam na trgu dela. Študijskega obiska se je udeležila tudi predstavnica ACS.

Zveza visokih ljudskih šol pa je skrbela za organizacijo usposabljanja za učitelje in svetovalce za trg dela ter tiskanje vseh gradiv za eksperimentalno izvedbo programov. V sodelovanju med učitelji v programih opismenjevanja, svetovalci za trg dela in Zvezo visokih ljudskih šol je nastal 87-urni program, ki je obsegal 72 ur temeljnega opismenjevanja in 15 ur usposabljanja za trg dela. Učitelji, svetovalci za trg dela in predstavniki HFHSS so v treh izbranih regijah na severovzhodu Madžarske opravili vso animacijo in v eksperimentalne programe vključili več kot 80 Romov, od teh jih je 72 obiskovalo program do konca.

Poleg tega je HFHSS organizirala posebne enodnevne informativne seminarje za več kot 30 predstavnikov mreže ljudskih visokih šol na Madžarskem, 20 predstavnikov vladnih in nevladnih romskih organizacij, 50 predstavnikov lokalnih vlad v skupnostih, kjer živi veliko Romov. Cilj teh seminarjev je bil informirati predstavnike teh organizacij o projektu in jih pridobiti za sodelovanje ter skupno delovanje pri vključevanju Romov v izobraževanje in njihovi integraciji na trg dela. Predstavniki HFHSS so poleti začeli pripravljati poseben zbornik (antologijo) študij in poročil o socialnih, izobraževalnih in drugih ukrepih, namenjenih romskim in drugim marginalnim skupinam prebivalstva v srednji in vzhodni Evropi.

Ocena projekta

Eksterna in interna evalvacija je sestavni del projektov, ki jih financira Evropska zveza. Eksterno oceno projekta sta opravila dva ocenjevalca, prvi je bil predstavnik Evropske zveze, drugi pa je bil neodvisni ocenjevalec, ki ga je najela partnerska organizacija AOF na Danskem. V svojih poročilih sta pozitivno ocenila celotno pripravo in izvedbo projekta, strokovni prispevek posa-

meznih partnerjev in sodelovanje med partnerji na Madžarskem in priporočila nadaljnje izvajanje in širjenje projekta na Madžarskem in v druge države. Njune pripombe so se nanašale le na zamudo pri prитоку sredstev iz Evropske zveze, ki bi lahko resno ogrozila implementacijo projekta.

Notranjo evalvacijo projekta pa so izpeljali madžarski partnerji ob koncu eksperimentalnih programov z vprašalniki, ki sta jih pripravila ACS in AOF. Rezultati evalvacije so bili predstavljani na tridnevni evalvacijski delavnici v juniju 1999, ki smo se je udeležili tudi predstavniki ACS. Namen delavnice je bil oceniti program usposabljanja učiteljev in svetovalcev za trg dela, eksperimentalno izvedbo programov in primernost učnih gradiv ter oblikovati predloge za morebitne dopolnitve in izboljšave. Splošna ocena celotnega projekta je bila izjemno dobra, še posebej smo bili veseli odlične ocene, ki so jo izrazili romski udeleženci glede učiteljev in programa samega. Osrednje sporočilo evalvacijske delavnice je bilo, da je program opismenjevanja Romov in integracije v trg dela zelo potreben in ga je treba širiti tudi v nova okolja. Delavnica pa je odkrila pomanjkljivosti na naslednjih področjih:

- Učitelji so izrazili potrebo po dodatnem usposabljanju na področju metod v izobraževanju odraslih. To je razumljivo, saj niso imeli nobenih poprejšnjih izkušenj v izobraževanju odraslih.
- Učno gradivo, ki je bilo pripravljeno za eksperimentalne programe, ni v celoti uporabno; okoli 20 odstotkov vsebine v priročniku za udeležence bo treba nadomestiti, vsebinsko je treba dodelati skoraj celoten priročnik za učitelja, medtem ko je berilo bolj ali manj primerno. ACS je dal še nekaj dodatnih predlogov za vsebinsko oblikovanje priročnika za udeležence v priročnik za samostojno učenje.
- Gradivo, ki so ga uporabljali svetovalci za trg dela, je prav tako treba dopolniti, saj ni v celoti primerno za reševanje specifičnih problemov brezposelnih Romov.
- 72-urni program opismenjevanja in 15-urni program za trg delovne sile sta prekratka, oblikoval se je predlog, da bi program podaljšali na 150 ur.

Zaključne dejavnosti in načrti za širitev projekta

Do konca projekta so še štiri meseci, ki so namenjeni predvsem načrtovanju in iskanju možnosti za nadaljevanje projekta na Madžarskem in širjenje projekta v sosednje države, v katerih živi veliko Romov. V drugi polovici septembra bo v Budimpešti štiridnevna delavnica, katere cilji so oblikovanje daljšega 150-urnega programa opismenjevanja in usposabljanja za trg dela, oblikovanje programa usposabljanja učiteljev, ki ga bodo vodili na novo usposobljeni učitelji, in iskanje možnosti za financiranje programa iz nacionalnih virov. Na tej delavnici bo sodelovala tudi Nada Mulej s temo metode v učenju odraslih, aktivno pa bomo sodelovali tudi pri načrtovanju nadaljnjega izvajanja programa.

V začetku oktobra pa bo v Budimpešti mednarodni simpozij, na katerega vabijo predstavnike ustreznih ministrstev iz treh partnerskih in drugih sosednjih držav. Namen simpozija je izmenjati izkušnje pri reševanju socialnih in izobraževalnih problemov marginalnih skupin v posameznih državah, razširjanje rezultatov projekta med nevladne organizacije v mednarodnem

omrežju držav partneric in ustvarjanje razmer za razvoj omrežja izobraževalnih programov in programov za trg delovne sile za potrebe prebivalcev na teh območjih. Posebej bodo predstavljeni rezultati eksperimentalnega projekta Temeljno izobraževanje Romov kot primer uspešnega programa za romsko populacijo.

Zaključek projekta bo decembra 1999, kjer se bomo zadnjič srečali sodelavci iz treh partnerskih držav. Na tem srečanju se bodo slovesno podelila potrdila o usposobljenosti 15 učiteljem in 9 svetovalcem za trg dela, predstavljena bo antologija in dokončno se bomo dogovorili za obliko sodelovanja v prihodnje.

Ester Možina, ACS

Projektno učenje za mlajše odrasle (PUM)

V Andragoškem centru že več let poteka projekt, v okviru katerega razvijamo poseben program za mlajše odrasle, ki so na izobraževalni poti zastali in niso pridobili niti temeljne poklicne ali strokovne izobrazbe. Program smo poimenovali Projektno učenje mlajših odraslih - PUM. Za zdaj poteka v dveh krajih, in sicer v Ljubljani ter Slovenj Gradcu, predvidoma že v letu 2000 pa naj bi ga izvajali tudi v Radovljici, Celju in Murski Soboti. V kratkem bo na voljo obširnejša analiza o poteku programa v lanskem šolskem letu, že iz sedanjih podatkov pa je mogoče razbrati, da je program zelo uspešen: večina mladih osipnikov se je v tem šolskem letu ponovno vrnila v šolske klopi, da bi dokončali šolanje. Tisti, ki se niso tako odločili, pa so po mnenju okolice in lastni presoji pridobili zelo veliko. Prav ti spodbudni uspehi so tudi pripomogli k odločitvi, da bosta financerja, to sta Ministrstvo za šolstvo in šport ter Zavod RS za zaposlovanje, podprla širitev mreže. V ta namen bo v začetku oktobra v Andragoškem centru steklo usposabljanje mentorjev v programu. Potekalo bo do decembra, z novim semestrom pa bodo stekle tudi nove izvedbe.

V letošnjem letu je program dosegel še eno pomembno potrditev. Strokovni svet za izobraževanje odraslih je namreč obravnaval in podprl sprejem tega programa kot javnega programa, potrdil pa ga je tudi že minister za šolstvo in šport. Odredba o tem in o izobrazbi mentorjev je izšla v Uradnem listu RS 6. avgusta 1999. Tako je program že skoraj v celoti sistemsko umeščen, edini večji problem je še zagotovitev stabilnega in rednega financiranja. Program je namreč financiran iz državnega proračuna in obseg potrebnih sredstev za zdaj ne predstavlja prevelike težave. Pač pa težave povzročata način prитоka sredstev, ki je neenakomerno časovno usklajen s samim programom. Verjamemo, da bo ob podpori, ki jo je program že doslej deležen s strani Ministrstva za šolstvo in šport ter Zavoda RS za zaposlovanje, tudi ta problem mogoče v kratkem ugodno rešiti.

Sonja Klemenčič, ACS

Beremo z Manco Košir

To je ime nove dejavnosti, ki jo to jesen pričenjamo v okviru projekta Študijski krožki. Na pobudo dr. Mance Košir, ki v Ljubljani vodi uspešne bralne večere v Cankarjevem domu, bomo za razliko od dosedanjih študijskih krožkov, kjer nismo z ničimer vplivali na vsebine učenja, razvijali tudi posebne študijske krožke, ki se bodo ukvarjali izključno s prebiranjem domače, pa tudi tuje beletristike. V krožkih se bomo ponovno učili brati, razmišljati ob knjigah in se tako bogatiiti. Vsak krožek bo v svojem okolju predstavljal jedro, iz katerega se bodo širile pobude, da bi branje kakovostne literature omrežilo čimveč ljudi.

Prav v teh dneh zaključujemo s pridobivanjem mentorjev za te krožke. Odziv je prav zadovoljiv, saj kaže, da bodo krožki posejani po vsej Sloveniji. Mentorji se bodo usposabljali v Andragoškem centru, kjer bodo poslušali zelo podobne teme kot drugi mentorji študijskih krožkov, ob tem pa se bodo seveda izobraževali tudi o nekaterih temah iz literarne teorije, animacije in dela z mediji.

Če ne bo nepredvidenih zapletov, bodo prvi študijski krožki za širjenje bralne kulture stekli že proti koncu tega leta. Vodstvo projekta in mentorji bodo ljudem predlagali nekaj naslovov slovenskih in tujih avtorjev, člani pa bodo izbirali med njimi ali tudi druge naslove. Sestajali se bodo najmanj enkrat mesečno in se pogovarjali o prebrani knjigi, organizirali literarna srečanja, pogovore z različnimi gosti, pripravljali oddaje v medijih itd. Podobno kot drugi krožki bodo tudi ti trajali najmanj 20 ur in imeli do 12 članov. Vanje bodo povabljeni tisti odrasli, ki imajo potrebo po branju, deljenju bralskih doživetij v skupnosti in za skupnost.

V pripravah na izvedbo projekta se že povezujemo tudi z bralnim društvom Slovenije, nekaterimi založbami in drugimi, ki bi lahko tudi denarno podprli novo dejavnost. Že doslej pa je svojo podporo projektu namenilo Ministrstvo za šolstvo in šport, saj ti študijski krožki vsekar lahko predstavljajo pomemben prispevek k širjenju kakovostnega splošnega izobraževanja prebivalstva. Morebitne informacije o vključitvi v projekt lahko dobite pri g. Darijanu Novaku v Andragoškem centru Slovenije, 061 1842 582.

Sonja Klemenčič, ACS

Tehnično poročilo o izpeljavi nacionalne raziskave pismenosti

Andragoški center Slovenije je v jeseni 1998 izpeljal terenski del nacionalne raziskave *Pismenost in udeležba v izobraževanju*. Projekt je del mednarodne raziskave pismenosti

(International Adult Literacy Survey – IALS), o kateri smo bralce Novičk že obveščali. V Sloveniji so raziskavo podprli Ministrstvo za znanost in tehnologijo, Ministrstvo za šolstvo in šport in Statistični urad Republike Slovenije. Pri izpeljavi raziskave pa so poleg Andragoškega centra Slovenije sodelovali še Fakulteta za družbene vede, Inštitut za raziskovanje medijev in center CATI.

Leta 1994 in 1995 se je v raziskavo vključilo prvih 11 držav (Kanada, Avstralija, ZDA, Nova Zelandija, Velika Britanija, Irska, Nemčija, Švedska, Poljska, Švica – nemško govoreči del in Francija) – izsledki raziskave so objavljeni v mednarodnem poročilu Literacy Skills for the Knowledge Society (OECD, 1997). Leta 1998 pa je bila raziskava izpeljana v drugih 10 državah (Slovenija, Italija, Madžarska, Norveška, Danska, Čile, Finska, Češka, Švica – italijansko govoreči del). Izsledki za vseh 20 držav bodo prikazani v skupnem mednarodnem poročilu, za Slovenijo pa tudi v nacionalnem poročilu.

Za slovensko strokovno javnost smo pripravili tehnično poročilo, v katerem podrobno predstavljamo mednarodno metodologijo raziskave in potek raziskave v Sloveniji. Z njim utemeljujemo, da so podatki, ki jih tolmačimo v nacionalnem poročilu in drugih analizah, mednarodno primerljivi, veljavni in zanesljivi.

Poročilo obsega sedem poglavij. V prvem, ki je tudi najbolj obsežno, je predstavljena metodologija mednarodne raziskave pismenosti. Podrobno je predstavljen statistični model po teoriji odgovora na postavko (TOP), uporabljen v raziskavi, prikazani so vidiki, ki so bili upoštevani pri določanju težavnosti nalog, kognitivni procesi, ki so povezani s pismenostjo, opredeljene so ravni pismenosti, kot so bile določene za potrebe raziskave in opisani so instrumenti za merjenje pismenosti. Uvodni del se zaključí z opisom mehanizmov, ki so zagotavljali primerljivost nalog na mednarodni ravni.

V drugem poglavju so opisani nekateri postopki za zagotavljanje kakovosti podatkov, ki omogočajo mednarodno primerjavo, predvsem za zagotavljanje veljavnosti, zanesljivosti in primerljivosti podatkov med državami. Predvsem smo opisali postopke, ki smo jih uporabili pri prilagajanju in prevajanju vprašalnikov za potrebe nacionalne raziskave v Sloveniji, pri čemer smo posebno pozornost namenili pomenu pilotne raziskave, ta je bila pogoj za izpeljavo nacionalne raziskave. Tretje poglavje predstavlja metodo vzorčenja, predvsem podatke o velikosti in zajemanju vzorca ter o stratifikaciji.

V četrtem poglavju smo opisali postopke zbiranja podatkov na terenu, ki je potekalo v več fazah, opisanih v podpoglavjih: o izboru in usposabljanju sodelavcev pri raziskavi, izpeljavi anketiranja na terenu, sprotne kontrole izpolnjenih vprašalnikov, končni kontrole pristnosti anket in anketi o izpeljavi raziskave na terenu.

V petem poglavju smo opisali potek šifriranja odprtih odgovorov v primarnem vprašalniku in ocenjevanje nalog. Predvsem smo opisali postopke za zagotavljanje kakovosti in za zagotavljanje enakega ocenjevanja v vseh državah. V šestem poglavju navajamo, kakšna je bila v

Sloveniji stopnja odgovorov na anketo, ter to primerjamo s podatki iz prve mednarodne raziskave o merjenju pismenosti in opisujemo izbrani način uteževanja vzorca. V sedmem, končnem poglavju, pa je opisan vnos podatkov in postopek za izdelavo mednarodne in nacionalne datoteke.

Tehnično poročilo bo zanimiv priročnik za raziskovalce in metodologe, ki se ukvarjajo z raziskavami na velikih vzorcih, kot tudi za andragoge, sociologe, pedagoge, antropologe in druge družboslovce, ki se ukvarjajo s preučevanjem izobraževanja odraslih in fenomena pismenosti. Obenem je tehnično poročilo za strokovnjake, ki so sodelovali v različnih fazah raziskave, celovit pregled poteka raziskave. Tehnično poročilo je na voljo v knjižnici ACS.

Ester Možina, ACS

S POTI

Študijski obisk Danske

Od 15. do 28. avgusta je na Univerzi Roskilde (*RUC - Roskilde Universitetcenter*) potekala Mednarodna poletna šola za doktorske študente z naslovom *International Ph. D. Summer School on Life-Long Learning and Experience: Comparative Challenges & Danish Research*.

Poletno šolo sta organizirala Oddelek za izobraževalne vede na Univerzi Roskilde (*Graduate School in Educational Studies*) in Danska akademija znanosti (*Danish Research Academy*).

Univerza Roskilde

RUC je razmeroma majhno univerzitetno središče, okoli 30 kilometrov oddaljeno od mesta Kopenhagen in le nekaj kilometrov od mesteca Roskilde. Mesto Roskilde je zgodovinska prestolnica Danske in versko središče vse Skandinavije. Danes je Roskilde eno od danskih izobraževalno-raziskovalnih središč, s številnimi izobraževalnimi ustanovami, raziskovalnimi centri in inštituti.

Univerza Roskilde je državna univerza, ustanovljena leta 1972. Njena ustanovitev je posledica nemira proti koncu 60. let, zaznamovanih s študentskimi gibanji, bojem proti birokratiziranosti vodstva fakultet ter zahtev po večji demokratičnosti in vplivu študentov na delo fakultete.

RUC je še danes v marsičem zelo reformna univerza. Temeljna načela študija na RUC pa so:

- interdisciplinarnost in problemska naravnost,
- projektno delo, delo v skupinah,
- tesna povezanost med raziskovanjem in poučevanjem.

To pomeni, da študij ni organiziran v obliki predavanj in omejen na le eno akademsko disciplino, ampak se pri teoretičnem delu spodbuja interdisciplinaren pristop. Študenti (približno 7000 jih je) so razdeljeni v sedemdeset oddelkov, znotraj njih pa v posamezne projektne skupine, sestavljene iz 5 do 10 članov. Svoje znanje pridobivajo in dokazujejo z delom pri določenem projektu, pod mentorstvom profesorjev.

Mednarodna doktorska poletna šola

V tem ozračju je bilo organizirano tudi letošnje srečanje z delovnim naslovom *Vseživljenjsko učenje in izkustvo: primerjalne spremembe in dansko raziskovanje (Life-Long Learning and Experience: Comparative Challenges & Danish Research)*. Poletna šola je bila letos organizirana prvič (z ambicijo, da postane tradicionalna) in je potekala v okviru programa podiplomskega študija na področju vseživljenjskega učenja (*The Graduate School in Life-Long Learning*), v katerem svoje doktorske projekte razvija približno 40 raziskovalcev iz Danske, Velike Britanije, Irske in Kitajske.

Namen organizatorjev poletne šole je bil ponuditi intenzivni doktorski študij na področju izobraževanja odraslih. Po eni strani je bil študij namenjen predstavitvi različnih teoretskih pristopov, področij in tradicij v preučevanju vseživljenjskega učenja. To jim je tudi uspelo, saj se je v Roskildu zbrala pisana družčina 31 udeležencev iz trinajstih držav (Danske, Finske, Grčije, Irske, Japonske, Kanade, Nemčije, Poljske, Portugalske, Slovenije, Španije, Švedske in ZDA). Po drugi strani pa so hoteli v primerjavo ponuditi predstavitev danske tradicije teorije in prakse izobraževanja odraslih. Sem je spadal tudi obisk ene od najstarejših in najlepših danskih ljudskih visokih šol v Ryslingu (Ryslinge Højskole), ki je bila ustanovljena že leta 1851 (sedem let po ustanovitvi prve Rødding Folkehøjskole), ter visoko ljudsko šolo Smållandshavet, ki deluje pod okriljem Splošnega sindikata delovnih žensk (General Women Workers' Union of Denmark).

Tematsko je bila poletna šola razdeljena v naslednje sklope:

- Izkustvo in učenje (*Experience & Learning*),
- Vsakodnevno življenje in "življenjska zgodba" (*Every Day Life & Life History*),
- Socializacija in kvalifikacija (*Socialization & Qualification*),
- Spol in generacija (*Gender & Generation*),
- Delovno življenje in subjektivnost (*Working Life & Subjectivity*),
- Modernizacija in poklic (*Modernization & Professions*).

Delovni dan se je začel ob 9.15 z "občim zborom" udeležencev in osebja poletne šole, na katerem smo bili seznanjeni z urnikom, nadaljeval pa se je (včasih tudi pozno v večer) s predavanji in delom v delavnicah.

Predavanja so bila namenjena spoznavanju s teorijo in prakso danske tradicije izobraževanja odraslih ter nekaterimi aktualnimi projekti Oddelka za izobraževalne vede na Univerzi Roskilde. Predavatelji so bili redni profesorji in asistenti na oddelku ter nekaj gostujočih predavateljev iz kopenhagenske *Kraljeve šole za izobraževalne študije (Royal Danish School of Educational Studies - RDES)*.

Večji del dneva je bil odmerjen tistemu, kar je bilo za večino udeležencev najbolj pomembno - predstavitvi doktorskih projektov. Predstavitve so potekale v treh delavnicah, v katere smo bili razdeljeni udeleženci. Na delavnici je vsak predstavil projekt, na katerem temelji (ali še le bo temeljil) njegov podiplomski študij. Delavnice so trajale 2 - 3 ure in v tem času sta "na vrsto" prišla dva udeleženca. Predstavitve so bile kratke (15 do 20 minut), po njih pa se je razvila diskusija o morebitnih slabostih ali prednostih konkretnega doktorskega projekta. Skupine so bile zelo heterogene, saj smo se med seboj razlikovali po starosti (po moji oceni je bila povprečna starost udeležencev okoli 35 let), izkušnjah na področju izobraževanja odraslih, tipičnem akademskem ozadju ter ne nazadnje po trajanju doktorskega študija. Diskusije so bile zato vsakokrat zelo pestre in zanimive. Kljub temu, da so se včasih zelo odmaknile od konkretne teme, pa (zame) vedno tudi zelo poučne ter polne novih idej.

V okviru poletne šole je potekal tudi Simpozij o vseživljenjskem učenju in izkušnjah z mednarodno udeležbo (Werner Lenz, Avstrija; Thomas A. Schwandt, ZDA; Staffan Larsson, Švedska; Danny Wildemeersch, Belgija; Peter Shanahan, Irska; Peter Alheit, Nemčija in drugi). Simpozij je potekal dva dni, vsakič v treh tematskih skupinah. O temi *Spol, generacija in sodobnost (Gender, Generation and Modernity)*, smo razpravljali v petek, 20. avgusta, o temi *Področja učenja: učenje na delovnem mestu, v skupnosti in vsakdanjem življenju (Fields of Learning: Learning in the workplace, community and everyday life)*, pa v soboto, 21. avgusta.

Naj povzamem: kljub temu, da je bilo štirinajst študijskih dni, ki sem jih preživel na Danskem, dokaj napornih, je bila to izjemno koristna izkušnja, ki bi jo kazalo ponoviti.

Marko Radovan, ACS

Spet kriza slovenskega izobraževanja odraslih? (3.) Kako naravnati razvoj v pozitivno smer?

Tri institucije, to so Andragoški center Slovenije, Katedra za andragogiko na Filozofski fakulteti in Andragoško društvo Slovenije, ki sem jih imenoval kot poglavitne dejavnike razvoja, se morajo - to sem zapisal tudi že zadnjič - tesneje povezati med seboj in skupaj iskati najboljše skupne rešitve za slovensko izobraževanje odraslih. Vsaka ima pri tem svoje specifične možnosti, brez njihove izrabe v korist vseh ne bomo dosegli zadovoljivega napredka.

Delovanje **Andragoškega centra Slovenije** je treba uravnovati s temeljnimi podmenami:

- Ne odstopiti od načela, da je ACS po svojem temeljnem položaju strokovno avtonomna ustanova, ki ne sme dopustiti, da se njegova programska struktura podreja kratkoročnim ciljem in interesom, ki lahko bistveno spremenijo njegovo temeljno programsko usmeritev; takšno držo mora ohranjati ne glede na to, kdo in s kakšnimi sredstvi (moč oblasti, denar ipd.) jih skuša uveljaviti. Svojo trdnost lahko gradi in ohranja le s strokovno prepričanostjo in odličnostjo, uveljavlja pa z argumentirano odločnostjo.
- Pomanjkanje drugih razvitih središč za razvoj izobraževanja odraslih v Sloveniji ne sme biti razlog za to, da ACS prevzema njihove naloge. V to lahko privoli le izjemoma in začasno ob jasnem sporočilu naročniku takšne naloge, da bo treba za te namene čimprej razviti ustrezno specializirano ustanovo. Tudi za naloge, ki jih ACS opravlja za Ministrstvo za šolstvo in šport po Zakonu o organizaciji in financiranju izobraževanja odraslih (razvojno in svetovalno delo po 28. in 29. členu zakona), je treba jasno določiti njihov obseg v programu ACS; z obsegom teh nalog ne sme biti ogrožena prej navedena avtonomnost ACS.
- ACS mora z izdelanim programom svojih projektov spodbujati razvijanje ali tudi nastajanje novih, specializiranih razvojnih središč za izobraževanje odraslih. Praviloma bi moral ACS biti nosilec nekega razvojnega projekta le toliko časa, da ga razvije in vpelje (vloga inkubatorja), potem pa bi ga moral oddati neki drugi instituciji, da ga izpeljuje z nadaljnjim razvijanjem omrežja in operativnim spremljanjem dejavnosti; ACS ob tem ohrani le konzultativno strokovno pomoč in spremljanje (primer tako izpeljanega projekta je Borza znanja, po enakem vzorcu pa bi lahko potekal razvoj projektov Študijski krožki, Usposabljanje za življenjsko uspešnost, Središče za ugotavljanje in ocenjevanje znanja, Projektno učenje za mlade ipd.). S tem bi si ACS ustvarjal prostor za nastajanje in izpeljavo novih razvojnih projektov in večji delež inovativnega razvojnega dela pri izobraževanju odraslih.

- V svoji organiziranosti mora dati ACS večjo težo raziskovalnemu delu, v katerem je sicer lahko največji delež razvojnega raziskovanja, a se delež aplikativnih in temeljnih raziskav ne sme zmanjšati na manj kot tretjino celotnega obsega raziskovalne dejavnosti (zdaj dosega komaj petino). Da bi vsebinsko in organizacijsko bolj povezali raziskovalno, razvojno in svetovalno delo, bi morali organizacijsko sestavo ACS spremeniti tako, da bi oblikovali močno (skupno) organizacijsko enoto za raziskovalno in razvojno delo, neke vrste razvojno-raziskovalni inštitut, ki bi lahko navzven (npr. pri Ministrstvu za znanost in tehnologijo) nastopal kot relativno samostojna organizacija. S tem bi se zmanjšalo 'nezdravo' neravnovesje med zdajšnjim absolutno dominirajočim Središčem za razvoj in svetovanje in marginalnim Središčem za raziskovalno delo (premoč prve se kaže tako v številu projektov in sodelavcev enote kot tudi v vplivu enote na strukturo dejavnosti in program ACS). Ne bi bilo nesmotrno tudi razmisliti o posebni organizacijski rešitvi, ki bi zagotavljala kakovostno in tekoče opravljanje nalog, ki jih ACS nalaga Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja.
- Nove razvojne projekte bi morali postavljati dovolj ambiciozno. Porajali naj bi se iz že doseženega. Naj omenim le dva mogoča izvora ali smeri razmišljanja. Ena je zamisel, vizija in filozofija vseživljenjskosti učenja in učeče se družbe; kot širšo podlago za oblikovanje nekaterih novih razvojnih projektov bi morali izpeljati ciljni raziskovalni program Slovenija – učeča se dežela. (Njegova prva zasnova je bila že narejena.) Druga zamisel pa zadeva že uveljavljeni položaj, ki ga ima Slovenija med srednje- in vzhodnoevropskimi državami, kjer je že bila dana pobuda za oblikovanje raziskovalnega (in razvojnega) projekta *Vloga in organiziranost izobraževanja odraslih v državah v tranziciji*, vodenje projekta pa je bilo že zaupano ACS. Možnosti pa seveda s tem niso izčrpane.
- ACS bi moral biti najbolj široka, odprta, vsestranska, vsem dostopna razvojna in raziskovalna ustanova za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Zato bi njeno podobo morale sestavljati prvine, kot so: prijaznost, nekomercialnost, komunikativnost, neodtujenost, demokratičnost itn., po čemer zdaj ravno ne slovi. Njegovo znanje in zmogljivosti (tudi prostor) bi morali služiti za pospeševanje razvoja drugih in za pomoč vsem, ki jo potrebujejo (npr. za kakovostnejšo izpeljavo visokošolskega študijskega programa andragogike; sedež in dejavnosti Andragoškega društva Slovenije; srečanja domačih in tujih strokovnjakov; predstavitve dejavnosti izobraževanja odraslih itn.). Zdaj je, žal, v poslovnih odnosih ACS denar (pre)pogosto vstopna viza ali predmet barantanja.

Katedra za andragogiko

- Mora nenehno izkazovati in potrjevati svojo strokovno (akademsko) odličnost, to pa ne sme biti razlog za omalovaževanje dosežkov drugih ali celo za ljubosumno reagiranje nanje. Biti mora, tako kot so matične visokošolske ustanove v drugih strokah, panogah in vedah, generatorica in spodbujevalka razvoja novega znanja in strokovnjakov, pozitivno naravnana k spoznavanju in razvijanju prakse in priznavanju njenih dosežkov; ti so na neki način tudi njeni dosežki in bi se jih morala veseliti.

Andragoško društvo Slovenije

- V zdajšnjem položaju, ki ga označuje opisano neusklajeno in neustrezno delovanje ACS in Katedre za andragogiko, postaja vloga ADS spet zelo pomembna za razvoj izobraževanja odraslih v Sloveniji. ADS naj poveča svojo kritično prisotnost pri razvijanju izobraževanja odraslih v Sloveniji. Ne sme biti izpostava ali sredstvo niti ACS niti Katedre, temveč se mora avtonomno in kritično odzivati na dogajanja bodisi pri obeh navedenih ključnih dejavnih bodisi pri drugih subjektih in dejavnostih pri izobraževanju odraslih v Sloveniji.
- Da bi ADS to moglo doseči, bi se moralo ustrezno okrepi in bržkone tudi reorganizirati. Na skupščini ADS v Mariboru sem predlagal, da se primerjalno preuči delovanje podobnih asociacij v tujini in se na podlagi tega izdela predloge, kako naj bi se društvo reorganiziralo, da bi bilo bolj učinkovito in da bi optimalno opravljalo svojo vlogo in poslanstvo pri razvijanju izobraževanja odraslih v Sloveniji. Ena od mogočih rešitev je ta, da ADS postane združenje organizacij (zdaj je asociacija posameznikov), s čimer bi vsaka od sodelujočih članic - to so lahko interesne skupine, poklicna združenja, društva, sekcije ali druge asociacije, ki delajo na različnih področjih ali z različnim statusom (v šolah, v ljudskih univerzah, zasebniki, v zaposlovanju, na univerzi itn.) ali na posameznih območjih (Maribor, Obala itn.) - uveljavljala le skupne interese v skupnem združenju, to je ADS, posebne potrebe in interese pa bi zadovoljevala v svoji skupini, društvu, zvezi ipd.

Odgovorni družbeni nosilci razvoja izobraževanja odraslih

- Naj se opredelijo do predlaganih stališč in predlogov in sprejmejo ustrezne politične odločitve za to, da bo razvoj izobraževanja odraslih ob zadovoljevanju aktualnih družbenih potreb hkrati zadovoljeval tudi potrebe in zahteve stroke. Pri tem pa naj ne bodo zapostavljeni cilji dolgoročnega razvoja, ki jih je treba oblikovati v kar največjem soglasju s stroko.

Na koncu tega razmišljanja dajem še pobudi, ki ju lahko štejete za moj aktivni in osebni prispevek k iskanju poti iz krize:

- Predlagam, da se vsi tisti, ki razmišljamo kritično in se želimo bolj zavzeto vključiti v prizadevanja za ustrežnejši razvoj izobraževanja odraslih v Sloveniji, povežemo v neformalno skupino *Kritično (intelektualno) jedro za razvoj izobraževanja odraslih v Sloveniji* (začasno jo poimenujmo tako, a ime skupine ta čas ni pomembno in tudi njen formalni status ne). Pomembno pa je, da nastane jedro kritično razmišljajočih ljudi, ki smo se pripravljene odzivati na razvoj izobraževanja odraslih v Sloveniji in se zavzemati za njegovo izboljševanje. Poleg tega bi lahko del časa na posameznem sestanku ali na posebnih srečanjih namenili obravnavanju zanimivih študijskih tem, ki bi jih pripravljali sami udeleženci ali tudi kak povabljeni gost.
- Sam sem pripravljen v začetku (toliko, da delo steče in da začitimo koristnost takšnega delovanja) prevzeti vlogo sklicatelja srečanj. Skupina bi se lahko kasneje včlenila v Andragoško društvo Slovenije, odvisno od tega, kako se bo društvo organiziralo v prihodnosti.

- Število članov takšne skupine ni pomembno; lahko je tudi le nekaj članov, pomembno pa je, da imamo vsi podoben skupni interes in da smo ga pripravljeni dovolj zagnano in prepričano udeležati.

Vesel bom, če se boste bralci tega prispevka aktivno in kritično odzvali na moja stališča in pobude. Zato predlagam:

- da jih bodisi objavite v Novičkah bodisi pošljete meni osebno;
- da mi sporočite, če bi želeli sodelovati v predlagani skupini *Kritično jedro za razvoj izobraževanja odraslih v Sloveniji*; če se želite vključiti, mi, prosim, pošljite svoje podatke (naslov, telefon, el. pošto itn.).

dr. Zoran Jelenc

KOTIČEK JE VAŠ

Center za informiranje in poklicno svetovanje

Center za informiranje in poklicno svetovanje je rezultat nekajletnih prizadevanj, da bi številnim uporabnikom zagotovili kakovostne in aktualne informacije o poklicih in poteh do poklica. Na Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje so se prve zamisli o takem centru pojavile leta 1992, ko smo spoznali prednosti takega načina dela. V letu 1996 je bil projekt *Poskusni center za informiranje in poklicno svetovanje* prek Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve vključen v program tehnične pomoči Phare.

Center za informiranje in poklicno svetovanje je namenjen:

- mladim, ki zaradi različnih vzrokov nimajo dostopa do informiranja in poklicnega svetovanja;
- brezposelnim, ki potrebujejo informacije in poglobljeno poklicno svetovanje pri iskanju zaposlitve ali odločanju za dodatno izobraževanje;
- presežnim delavcem, da se izognejo prehodu v brezposelnost;
- svetovalcem zaposlitve, poklicnim svetovalcem in drugim zaposlenim na ZRSZ, ki bodo lahko uporabljali knjižnico in druge pripomočke za lastno izobraževanje, saj zaradi narave in obilice dela ne morejo več spoznavati dela in njegovih zahtev v stikih z delodajalci. Vse to jim bo pomagalo, da dosežejo večjo učinkovitost pri svojem delu.

V knjižnici CIPS so na voljo:

- opisi poklicev,
- informacije o možnostih izobraževanja in usposabljanja (redno in izredno izobraževanje, pridobivanje certifikatov, izpopolnjevanje, prekvalifikacije),
- informacije o možnih finančnih pomočeh za izobraževanje in usposabljanje (republiške, kadrovske, Zoisove štipendije, različne fundacije, krediti,...),
- informacije o možnostih zaposlovanja v poklicu (prosta mesta, število prijavljenih na ZRSZ,...),
- informacije o gibanjih na trgu dela,
- navodila o tem, kako iskati zaposlitev (priročniki za pisanje prošenj, pogovori z delodajalci,...),
- računalniški programi za samostojno načrtovanje poklicne poti.

V CIPS bodo poleg informacij v pisni in računalniški obliki ter videoprikazih možne še druge oblike pomoči:

- individualno svetovanje pri načrtovanju poklicne poti,
- individualno svetovanje pri načrtovanju izobraževalne poti,
- predavanja o poklicih,
- pogovori z delodajalci,
- krajše delavnice, ki jih organizira ZRSZ.

Mreža centrov za informiranje

Neposredni prevod NRCG - National Resource Centre for Guidance - ne pove veliko, saj bi ga lahko prevedli kot Informativni center RS za orientacijo. Naj povemo o tem nekoliko več. Vsaka evropska država (z redkimi izjemami) ima po en tak center. Koncept delovanja in zbiranja informacij je enak našemu na CIPS. Leta 1993 je bila ustanovljena mreža teh centrov v EU in vsak tak center daje svojim državljanom vse informacije o drugih državah, ki so v tej mreži. Naloge mreže NRCG so naslednje:

- zagotavlja informacije o izobraževanju, začetnem in nadaljnjem poklicnem usposabljanju,
- svetovanje posameznikom, ki se želijo za določen čas usposabljeti v drugih državah članicah EU,
- zagotavljanje informacij o možnostih poklicnega usposabljanja drugim državam EU, predvsem drugim NRCG,
- organizacija seminarjev za poklicne svetovalce,
- oblikovanje podatkovnih zbirk,
- priprava dokumentacije,
- sodelovanje pri mednarodnih projektih razvoja poklicnega informiranja in/ali poklicne orientacije,
- sodelovanje na sejnih in drugih prireditvah, katerih namen je omogočiti javnosti boljši dostop do storitev.

Poudarjajo, da mreža NRCG ni namenjena izmenjavi potreb po delavcih, saj bi v tem primeru prišlo do prekrivanja z mrežo EURES. Tudi mreža NRCG skrbi, da ne prihaja do podvajanja in prekrivanja informacij, zato predvsem zbira že pripravljene informacije, ki jih pridobi iz drugih institucij, pripravljajo le tiste, ki jih še ni ali so neustrezno pripravljene. Sodelovanje z NRCG ima s svojim članstvom v tej mreži še naslednje prednosti: lažji dostop do strokovnega znanja, stik z evropskimi dogajanjem, lažji prehod na nove standarde ipd.

Kakšno je mesto Slovenije v tej mreži? Poleg držav članic EU lahko kandidirajo za članstvo v mreži NRCG tudi bodoče članice, ko izpolnijo pogoje za polnopravno članstvo v programu Leonardo. Slovenija je izpolnila te pogoje v letu 1999. V začetku septembra smo v Bruselj poslali zahtevane dokumente.

Sodelovanje in povezovanje CIPS z drugimi institucijami

Od vsega začetka smo se zavedali, da ne bomo mogli sami zagotoviti vseh informacij. Za pomoč in sodelovanje smo zaprosili:

- Ministrstvo za šolstvo in šport,
- Zavod za šolstvo,
- Center za poklicno izobraževanje
- Gospodarsko in Obrtno zbornico Slovenije
- Andragoški center Slovenije
- druga ministrstva, zbornice, združenja,
- delodajalce.

Mnogo informacij smo zbrali tudi s pomočjo dnevnega časopisja in interneta.

Center za informiranje in poklicno svetovanje se nahaja v Ljubljani na Smoletovi 12. Odprt je vsak dan od 8. do 16. ure in ob petkih do 14. ure. Posameznikom se za obisk ni treba naročati, skupine pa se morajo najaviti. Vsak dan je v CIPS poleg informatorke dežurna ena od poklicnih svetovalk, tako da lahko obiskovalci, kadar ni prevelikega obiska, dobijo nasvet takoj. Za svetovanje pa se je možno dogovoriti predhodno.

Naša telefonska številka je (061) 300 21 80.

Zlata Šlibar, ZRSZ - CIPS

Učna pomoč brezposelnim osebam

V Razvojno-izobraževalnem centru Novo mesto smo z učno pomočjo začeli 1. januarja 1999 z eno izvajalko, zaposleno prek javnih del. Po podatkih Zavoda RS za zaposlovanje, Območ-

ne enote Novo mesto, je na našem območju v izobraževanje v različne programe napotenih okoli 240 oseb. Večina jih obiskuje programe izobraževanja v organizaciji Centra srednjih šol Novo mesto, Centra za izobraževanje in kulturo Trebnje ter RIC Novo mesto.

Z organizacijo učne pomoči smo se v RIC Novo mesto srečali prvič. Da bi ugotovili, kakšne potrebe po učni pomoči imajo odrasli brezposelni, ki jih v programe izobraževanja napotuje ZRSZ, smo vsem brezposelnim, ki so vključeni v naše programe izobraževanja, poslali anketni vprašalnik. Vrnilo ga je 46 odstotkov vprašanih.

Iz zbranih odgovorov smo razbrali, da je največ potreb po učni pomoči iz matematike, angleškega jezika, poslovne informatike in slovenščine, manjši del vprašanih pa potrebuje tudi učno pomoč iz računovodstva, nemškega jezika in gospodarskega poslovanja. Posamezniki so navedli še naravoslovje s poznavanjem blaga, družbena znanja, psihologijo, italijanščino in računalništvo.

Večini vprašanih bi najbolj ustrezalo, če bi učno pomoč organizirali v dopoldanskem času (60 odstotkov) med 8. in 12. uro, saj je to čas, ko se najlažje učijo, poleg tega pa imajo v popoldanskem času večinoma predavanja. Večina vprašanih (58 odstotkov) bi učno pomoč potrebovala občasno (glede na zahtevnost izpitov), 38 odstotkov enkrat tedensko, 9 odstotkov večkrat tedensko, 4 odstotki vprašanih pa učne pomoči ne potrebujejo. Ko smo povprašali po obliki učne pomoči, je kar 50 odstotkov vprašanih izbralo delo v dvojici, 35 odstotkov delo v skupini do 5 udeležencev in 15 odstotkov individualno delo.

Med najpogostejše težave pri učenju so uvrstili:

- ponovitev osnovnih znanj pri posameznem predmetu,
- težave s koncentracijo in spominom,
- razporeditev časa za učenje,
- načine zapisovanja po predavanjih in preverjanja znanja.

Vse to nam je bilo izhodišče pri snovanju projekta in postavitvi osnovnih nalog izvajalcev učne pomoči. Mednje spadajo pedagoška priprava za individualno pomoč udeležencem izobraževanja odraslih, individualna pomoč pri učenju oziroma individualne inštrukcije zunaj rednega urnika izobraževanja. Seveda pa spadajo k delu še mnoge druge naloge kot npr. organiziranje ponovitve temeljnih (osnovnošolskih) znanj posameznih predmetov oziroma predmetnih področij, pogovori z udeleženci izobraževanja, ki želijo dopolniti znanje, pomoč pri pripravi za zaključni izpit, redno sodelovanje s profesorji posameznih predmetov zaradi usklajevanja učne pomoči z njihovimi zahtevami in standardi, sodelovanje oziroma pomoč pri iskanju literature, vodenje pri samoizobraževanju, sodelovanje z organizatorjem izobraževanja in dokumentiranje dela.

Učno pomoč je v obdobju od 1. januarja 1999 do sredine maja 1999 poiskalo 42 udeležencev izobraževanja, med njimi 90 odstotkov žensk. Polovica jih ima končano poklicno šolo, 38 odstotkov srednjo šolo, ostali pa srednjo. Večina iskalcev učne pomoči je stara manj kot 30 let, med 30 in 40 let jih je 38 odstotkov, 7 odstotkov pa jih je v starosti nad 40 let.

Že na stopnji ugotavljanja potreb je bilo največ zanimanja za učno pomoč iz matematičnega predmetnega področja. V času izvajanja učne pomoči se je ta potreba tudi uresničila. Drugo največje povpraševanje je bilo po pomoči iz jezikoslovja, zlasti slovenskem jeziku s književnostjo, angleščino in nemščino. Tudi tu je bilo razmeroma veliko število ur neposredne učne pomoči, še več pa je bilo ur samostojnega dela v središču za samostojno učenje.

Udeleženci so učno pomoč največkrat poiskali zaradi priprave na izpit in pri ponavljanju snovi, manj pa je bilo potreb po preverjanju znanja in svetovanju. Večina ur učne pomoči je bila izvedena individualno.

Skupinsko obliko dela izvajamo:

- za skupino BO, ki so vključeni v program Trgovec pri slovenščini in matematiki,
- za vse, ki to sami želijo,
- za tiste udeležence, ki obiskujejo isti program in je njihovo znanje primerljivo.

Med iskalci učne pomoči je bilo največ zanimanja za ure v dopoldanskem času (29 ali 69 odstotkov) in še posebej v času pred predavanji od 12. do 16. ure (22 udeležencev ali 52 odstotkov). V popoldanskem času (po 16. uri) jih je redno obiskovalo učno pomoč le 6 (ali 14 odstotkov).

Udeleženci so se prijavili na 42 izpitov – na 34 izpitnih rokih so bili uspešni, ostali pa še naprej potrebujejo pomoč.

Inštruktorici sta kot najpogostejše težave pri svojem delu navedli, da udeleženci pomoč poiščejo prepozno, se premalo učijo doma ali pa se ne držijo dogovorjenih terminov. Predlagata tudi, naj se učna pomoč razširi na več predmetov in poveča ponudba v središču za samostojno učenje (zlasti za angleščino in slovenščino).

Ob zaključku šolskega leta smo tudi vse udeležence poprosili, da odgovorijo na nekaj vprašanj o učni pomoči. Pohvalili so zasnovo projekta in potrdili, da je tak način pomoči primeren za brezposelne, ki so vključeni v izobraževanje. Z načinom dogovarjanja za učno pomoč so zadovoljni, pohvalili pa so tudi delo inštruktoric. Učna pomoč je ustrezala njihovim potrebam in če bo potrebno, jo bodo zopet poiskali.

V Razvojno-izobraževalnem centru Novo mesto upamo, da se bo projekt nadaljeval in sčasoma prerasel v stalno obliko pomoči vsem odraslim, ki se vključujejo v izobraževanje.

Meta Gašperšič, RIC Novo mesto

Nov program višješolskega strokovnega izobraževanja za poslovne sekretarje

Ker v Sloveniji ni izobraževalnih programov, ki bi zadostili potrebam po izobraževanju poslovnih sekretarjev na višji stopnji, smo se na Zavodu za izobraževanje DOBA odločili za zahteven razvojni projekt priprave višješolskega programa.

V Gospodarski zbornici Slovenije je bila na osnovi ugotovljenih kadrovskega potreb v severovzhodni Sloveniji oblikovana posebna delovna skupina za pripravo opisa novega poklica. Hkrati smo na DOBI že pričeli s pripravami za sestavo programa. Program s katalogi znanj je pripravljala vrsta izvrstnih strokovnjakov - praktikov s področja gospodarstva, univerze in srednjega šolstva. Program je predlagal oziroma določil Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje konec novembra lanskega leta. Tako je program pridobil javno veljavnost. Minister za šolstvo in šport je konec lanskega leta izdal Odredbo o izobraževalnem programu za pridobitev višje strokovne izobrazbe poslovni sekretar, s katero je izobraževalni program sprejel.

Pobuda o ustanovitvi Višje strokovne šole za poslovne sekretarje je naletela na zelo ugoden odziv v gospodarstvu in tudi pri potencialnih študentih (pri mladini in pri že zaposlenih), ki smo jih o tem povprašali v anketnih vprašalnikih.

Projekt priprave programa in ustanovitve višje strokovne šole je eden največjih, ki smo se jih v devetih letih delovanja DOBE lotili. In uspelo nam je. Ministrstvo za šolstvo in šport RS je podpiralo naša prizadevanja za pripravo programa in ustanovitev višje šole in naši šoli na osnovi razpisa in izpolnjevanja pogojev podelilo koncesijo. V veliko pomoč so nam bili v vseh institucijah, s katerimi smo sodelovali, od Gospodarske zbornice Slovenije, Centra RS za poklicno izobraževanje, Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, Urada RS za šolstvo s Strokovnim svetom za poklicno in strokovno izobraževanje do Andragoškega centra Slovenije.

Nova vloga poslovnega sekretarja

V sodobnem managementu je pisarna poslovnega sekretarja stičišče in središče vseh informacij. To pa terja od njega nova znanja in usposobljenost. Poslovni sekretar vodi in upravlja tajništvo, hkrati pa je desna roka managerja. Zanj ureja poslovno korespondenco, terminske plane, komunicira s poslovnim partnerji doma in v tujini, sprejema poslovne partnerje, sodeluje v sprejemanju odločitev in predstavlja podjetje. Je ogledalo vsakega podjetja in ustanove.

Kako bo potekalo izobraževanje na Višji strokovni šoli za poslovne sekretarje?

Izobraževanje za mladino in odrasle traja dve leti. Po zaključku diplomant pridobi diplomu VI. stopnje izobrazbe in poklic Poslovni sekretar. Za že zaposlene študente bo na Višji strokovni šoli organiziran študij ob delu, tako da bo prilagojen možnostim odraslih.

Poleg strokovno-teoretičnih predmetov bodo študenti imeli še vsako šolsko leto 10 tednov praktičnega izobraževanja. Študentom ob delu ne bo treba opravljati praktičnega izobraževanja, če imajo ustrezne delovne izkušnje. Poleg predavanj bodo študenti imeli še seminarje in vaje, poudarek je na praktičnem usposabljanju in aktivnem sodelovanju študentov.

Interes za novi program

V času zbiranja prijav se je za študij prijavilo 356 kandidatov za redni študij in 188 kandidatov za študij ob delu. Velik interes za študij je samo še potrdil naše utemeljitve po potrebnosti takšnega višješolskega strokovnega programa v Sloveniji. V program se je vpisalo 70 rednih študentov (omejitev vpisa) in 100 študentov ob delu.

Jasna Dominko-Baloh, DOBA Maribor

Postali smo mojstri poslovnega komuniciranja

18. junija je še ena skupina končala drugo stopnjo izobraževanja iz nevrolingvističnega programiranja in si pridobila – po uspešno opravljenem izpitu posameznikov - naziv NLP mojster poslovnega komuniciranja. Izobraževanje je organiziral Andragoški center v sodelovanju s Stöger und Partner, družbo za osebni razvoj iz Münchna. Srečali smo se petkrat po tri ali štiri dni skupaj, začeli smo februarja in končali junija.

Prišli smo z različnih področij, različnih starosti, poklicev in različnih interesov. Prav ta različnost nam je omogočila, da smo še temeljiteje spoznali, kako nam lahko nova znanja komuniciranja koristijo v lastni praksi, kjer se večkrat znajdemo v različnih, včasih že kar nenavadnih položajih in bolj ali manj uspešno usklajujemo področja interesov, želja in hotenj.

Prav nevrolingvistično programiranje nam je ponudilo kompleksen komunikacijski model oziroma možnosti, kako izboljšati odnos do sebe in začeti spreminjati sebe v skladu s svojimi željami in pričakovanji, izboljšati komunikacijo z drugimi ter vzpostavljati nove, trdnjše medosebne odnose. Že prva stopnja nevrolingvističnega programiranja, ko smo pridobili certifikat in naziv praktik NLP, nam je odprla paleto načinov in poti, kako nove možnosti uporabljati v osebni razvoju. Druga stopnja pa je ponudila načine, kako že osvojene spretnosti sistematizirati, jim dodati nova spoznanja in jih začeti uporabljati ter posredovati tudi drugim.

Verjetno se je že marsikdo kdaj znašel v položaju, ko o sebi ni imel ravno dobrega mnenja, bil je brez energije in zelo slabe volje, morda ga je celo vznemirjalo vprašanje, kako ga vidijo oziroma sprejemajo kolegi, sodelavci... Prav tehnike NLP pa nam omogočijo oziroma pokažejo načine, kako narediti kakovosten premik v boljše, bolj zaželeno stanje. Pomaga nam vizualizacija, ki je namenjena temu, da dobimo bolj objektivno sliko o sebi, premik percepci-

je nam bo omogočal, da bomo sebe lahko opazovali s položaja nekoga drugega, potovanje v času pa nam bo s ponazarjanjem preteklosti, sedanosti in prihodnosti omogočalo, da ponovno ovrednotimo in lažje sprejmemo pretekle dogodke in ustvarimo temelje za pozitivno prihodnost. Na razpolago pa imamo še sidranje, da bomo znali prebuditi svoje notranje vire in moči ter uspešno dosegli zeleno stanje oziroma položaj. Še bi lahko naštevali... Velik napredek lahko dosežemo na različnih ravneh: pri ovirajočem prepričanju, vrednotah, identiteti, pa tudi v okolju, svojem vedenju...

Prav to je bilo tudi izhodišče za našo drugo stopnjo izobraževanja NLP. Dodali pa smo še nova spoznanja o komunikaciji v timu, spoznanja o spreminjanju vrednot, predvsem pa smo razvijali svoje veščine javnega nastopanja oziroma predstavitve.

Ko odkrijemo svoje zavore in lastne ovire v komuniciranju z drugimi, verjetno postanemo precej vznemirjeni. Izobraževanje je temeljilo na izkustvenem učenju, zato je imel vsak posameznik priložnost, da je razvijal svoje notranje potenciale - in jih v veliki meri tudi razvil in izboljšal. Ko smo razvijali komunikacijo v timu, je bilo spoznanje, koliko časa porabimo, da se dogovorimo samo o poteku reševanja nekega problema, res osupljivo; kje je potem še resnična izvedba tega! Kako pa je sicer v praksi? Pogosto zgubljam čas, neplodne debate trajajo ure in ure in se sprevržejo v kaotičen prepir. Kakšno odkritje se nam je zdelo spoznanje, ko smo bolj ali manj vešči začeli uporabljati moderacijske tehnike. Zelo dobrodošlo bi bilo, da bi vsak razmišljal o tem, kako bi rešil neko konfliktno situacijo, ki se je zgodila v njihovem podjetju, instituciji ali pa doma..., pri tem bi si pomagal z omenjenimi tehnikami. Bi šlo? Sestanek bi bil hitreje zaključen, rezultat zaželen, medosebni odnosi pa bi ostali neskačeni. Takih in podobnih izkušenj, ki smo jih doživeli na drugi stopnji izobraževanja NLP, je še veliko. Vsako izkustvo je pripomoglo do precej boljšega zavedanja sebe in drugih v komunikacijskem procesu.

Poudariti kaže, kaj vse bi lahko pridobili učitelji, predavatelji ali tisti, ki vodijo učne delavnice, seminarje... Omenjene moderacijske tehnike so prav gotovo ena nepogrešljivih metod pri poučevanju in pridobivanju znanja. Če pa bi pri podajanju in učenju novih vsebin uporabljali še t. i. zgradbo 4MAT, bi bilo njihovo zadovoljstvo in motivacija slušateljev prav gotovo večja. Predvsem pa bi lahko z zadovoljstvom ugotavljali, da je znanje slušateljev precej boljše. Za dosego tega pa bi si pomagali še z znanjem, da komunikacija oziroma njihova interakcija poteka na petih ravneh: vsebinski, odnosni, procesni, situacijski in osebni. Iz vsega tega lahko povzamemo, da so vsebine NLP nepogrešljivo orodje, s katerim učitelji obogatijo svoje pedagoško delo. Pa ne le učitelji - vsak, ki kakor koli komunicira z ljudmi (in kdo tega ne počne?), bi spoznal, kako prijetno je lahko v stiku z ljudmi, predvsem in najprej pa v dobrem stiku s samim seboj.

Zaključimo lahko z dvema sporočiloma oziroma aksiomoma NLP, ki nam lahko obogatita življenje: Ni več problemov, so le cilji, za katere znamo poiskati pot. In: Če ne gre, se ne sprašujmo, zakaj ne gre. Raje se vprašajmo, kaj potrebujemo, da dosežemo cilj.

